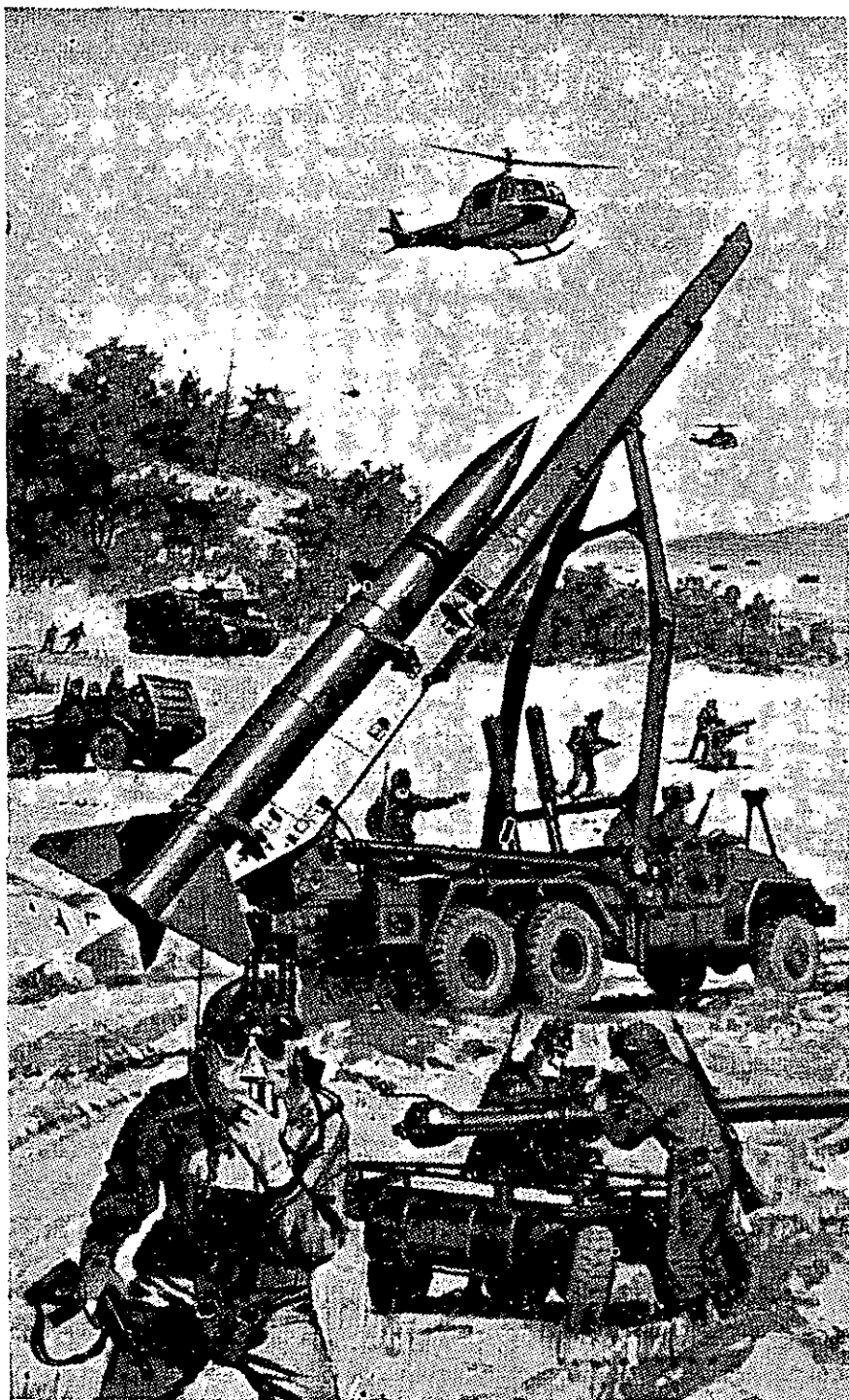

תמרון רב-פנים ורב-ענין נתרשש בגבולות גרמניה ודניה ב-21—24 בספטמבר 1960. היה זה תרגיל דו-צדדי ו"חפשי" — במסגרת הגיאוגרפית והמבצעית שנקבעה לו. לדברי מארגני התמרון, גם לא הוגדרה כל מגמה למהלך התפתחותו ולא סומנה מראש התוצאה שתושג בו. מתוך התיאורים הקצרים שנתפרסמו, ניתן להסיק כי בתמרון הוצגו לפתרון או לבחינה בעיות אחדות, מהן כלליות, ומהן המיוחדות למקום או לתנאים המסוימים בהם נערך:

- תפעול עוצבות רגלים-שריון — בהתקפה ובהגנה;
- שיתוף-פעולה בין עוצבות של צבאות שונים;
- מתקפת-פתע — ועמידה בפניה;
- "הגנה ניידת";
- חצית מכשול-מים והקמת "ראשי-גשר";
- תפעול טקטי של הליקופטרים;
- הצנחת יחידות וציוד-לחימה בעורף קרוב ורחוק של האויב;
- שיבוש גיוסו ותגבורותיו של יריב-מותקף, בעורף קרוב ובעורף עמוק;
- פלישה "אמפיבית" (רגלים, שריון וארטילריה — בתמיכת אניות ומטוסים);
- שילוב הפעלת נשק-אטומי-טקטי — בתנאי פיזור-זריכות, של המתגונן ושל המתקיף;
- אורח-ההגנה על גזרה אופרטיבית יבשתית-חופית מסוימת, בזירת-הצפון של נאט"ו, במצב הנחשב למציאותי.

השתתפות כוחות-האוויר משני הצדדים, וכן צורך מתמיד להתחשב באפשרות הפעלת נשק-אטומי על-ידי היריב — נחשבו לנתונים החלים על כל המצבים ושלבי-הפעולה.

רקע ווירה

התמרון נערך בפיקודו הכולל של מפקד כוחות-נאט"ו בצפון-אירופה (גנרל בריטי) ובהנהלת אחד ממפקדי-הקורפוסים של הצבא המערב-גרמני. מרחב-התמרון נבחר כך שחייב נקיטה בסוגי-פעולה מסוימים — וגם איפשר, תודות לכך, את בחינת הבעיות הכרוכות בהם. לשון-היבשה הארוכה שמזדקרת בחוף הצפון של גרמניה, המפרידה בין הימים הבלטי ממזרח והצפוני ממערב — וההופכת, בהמשכה, לחצי-האי יוטלנד (הוא חלקה היבשתי של דניה) — היא שנועדה להיות את "המדינה הכחולה" המתגוננת; בעיות הגנתה היו זהות עם אלו המתיצבות במקרה מלחמה בפני דניה, חברת נאט"ו, ובפני הבליטה הצפונית הנ"ל של מערב-גרמניה. ההנחה היתה כי הן תנוקנה ותבודדנה, כבר בשלב-הפתיחה של המלחמה, ע"י התקדמות ראשונה של כוחות סובייטיים (ומזרח-גרמניים) עדיפים, הבאים ממזרח ומדרום-מזרח, משטחי מקלנבורג שבגרמניה-המזרחית; את אלה הכוחות נועדה כנראה לסמל ה"מדינה הכתומה", התוקפת. בחירת הגזרה אינה מקרית כמובן, ובודאי שני טעמים לה: א. הרצון לבדוק, לגופה, את בעית ההגנה עליה, בעיה העומדת בפני נאט"ו במציאות; ב. אופיה ה"קוריאני" (חצי-אי ארוך), אשר ממנו שתי תוצאות — אפשרות לבדוק בעיות כלליות של

תמרון תלת-זרועי

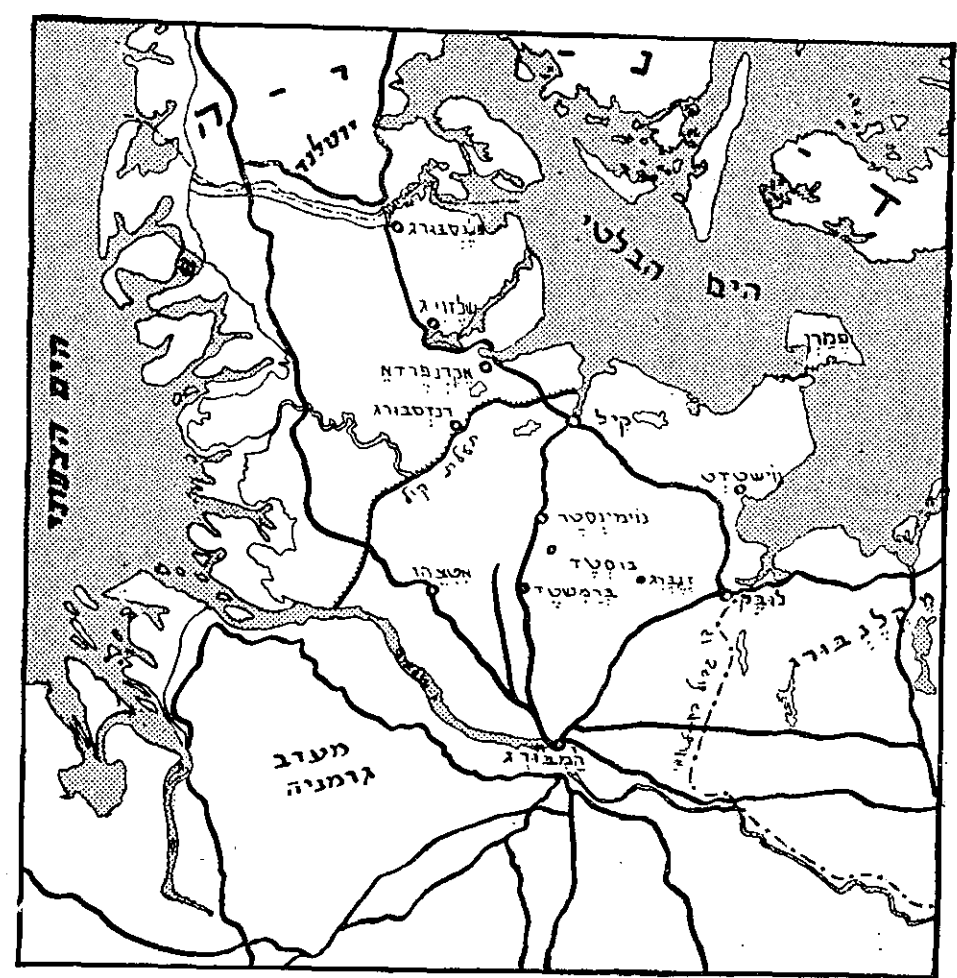
בתנאי

לוחמה גרעינית

הגנה על מערב-אירופה (המהווה גם-הוא, בעצם, חצי-אי) במסגרת גיאוגרפית צרה-יחסית, שבה הפעלת מספר חטיבות תספיק ליצירת מצבים מציאותיים; והזדמנות מובהקת לשלב בתמרון גם מבצעים אמפיביים וגם מבצעי הצנחה ושיבוש-עורף-אויב (בפני פעולות מהסוג האחרון נפתחו כאן פתחי אפשרויות מיוחדים, בגלל גורמים בגזרה שיצוינו להלן); ואמנם כונה התמרון „תרגיל טריפיבי“, דהיינו יבשתי-צייתי-אורי משולב.

מימרי התמרון (הגדול באלה שנערכו ע"י כוחות-נאט"ו עד כה) מחזקים את הרושם שהצד הכללי שבשאלות הנבחנו היה לפחות שקול לעומת בחינותיו המקומיות-המיוחדות. אך טבעי הדבר כי תשומת-הלב הן של העתונות והן של האוכלוסיה (ובמידה לא-קטנה — אף של הגייסות בצד המתגונן) התרכזה לבסוף בשאלה הפשטנית: „ובמקרה של מלחמה-באמת' — האם היתה ההגנה מחזיקה מעמד?“. לעובדה ציבורית-פסיכולוגית זו יתכן ונודעה, לבסוף, השפעה על מהלך חלקו המסיים של התמרון.

לשון-היבשה הארוכה הצויה, מים עד ים, ע"י שלושה קוים

מפת הוירה

מעשה-ידי-אדם (מקצתם מדיניים ומקצתם טכניים). הקובע שבהם הוא התיכון: „תעלת-קיל“ המאפשרת מעבר-אניות קצר ומהיר בין הימים הבלטי והצפוני (היא-היא ה„קור הפנימי“ הבסיסי של אסטרטגיה-ציית גרמנית בשתי מלחמות-העולם). במקביל לה מצפון משתרע גבול דניה-גרמניה: ומדרום — כביש-המכוניות הגדול המבורג-לובק. זה האחרון הוכרז, לצורך התמרון, ל„תעלה“ (שבעיות הגנתה דמו, כמובן, לאלו של תעלת-קיל, הממשית); ו„גבול המדינה“ סומן בצדה הדרומי של „תעלה“ זו. עומק-החדירה הנדרש, מקו „גבול“ זה, בשביל להגיע עד ליעד החיוני ביותר, תעלת-קיל, היה כ-70 עד 80 ק"מ; ובתוספת „הבקעת הניצול“ החוויה,

לעומק — כמעט כפליים מזה. כתוצאה מקביעת אזורים „אסורים“ באגפים הועמד רוחב-הגזרה על כ-50 עד 75 ק"מ. מימדי-מרחקים אלה — לנוכח מסגרת-הזמן המשוערת (3 יממות) — מעידים, כמובן, על התפיסה בענין קצב-הלחימה, האופייני לאורח המלחמה החדיש (ואפילו בגזרה כה צרה וארוכה יחסית), אשר הונחה ביסוד התמרון.

העובדה שאת הגזרה חצו, בזה אחר זה, שני מכשוליים-גדולים (כאמור, אחד — פיקטיבי, ואחד — ממשי) סייעה אף היא ל„בימוי“ מצבים המקבילים בזעיר-אנפין לאלה של „הגנה נידת“ על פני מרחביה (הגדולים, כמובן, פיי-כמה) של זירת מרכז-אירופה החיונית, החצויה כידוע ע"י מספר נהרות גדולים שזורמים, במקביל, מדרום לצפון.

הרכב הכוחות

על ה„מדינה הכחולה“ הגנו:

דיביזית „רמני-שריון“ (רגלים-משוריינים) גרמנית (ה-6) — שתי בריגדות רגלים-משוריינים (2 גדודי רגל-משור. וגדוד-טנקים בכ"א) ובריגדת-שריון (2 גדודי-טנקים וגדוד רגל-משור.);

דיביזיה דנית (ה-3) — שתי בריגדות-ממונעות וגייסות דיביזיוניים; גייסות-קורפוס דניים; יחידות חיל-האוויר הדני; כן הופעלו לשמירת העורף, במסגרת הגיוס הדני שנערך לקראת התמרון, יחידות דניות אחרות — כולל משטרה „משמר-הארץ“.

הצד ה„כתום“, התוקף, הכיל:

דיביזית-רגלים בריטית (ה-4) — שלוש בריגדות-מוגברות (אשר יש להניח כי מנו, כ"א, 3 גדודי-רגלים וגדוד-טנקים) ובריגדת רגלים-משוריינים קנדית (ה-4); בריגדת-צנחנים בריטית (ה-16 ה„עצמאית“);

צות-אמפיבי גרמני-בריטי;

כוחות-אוויר — מ„חיל-האוויר הטקטי השני“ של בעלות-הברית, החונה בגרמניה; מאוירית-הצי (הגרמנית); ומפיקוד-התובלה של חיל-האוויר הבריטי.

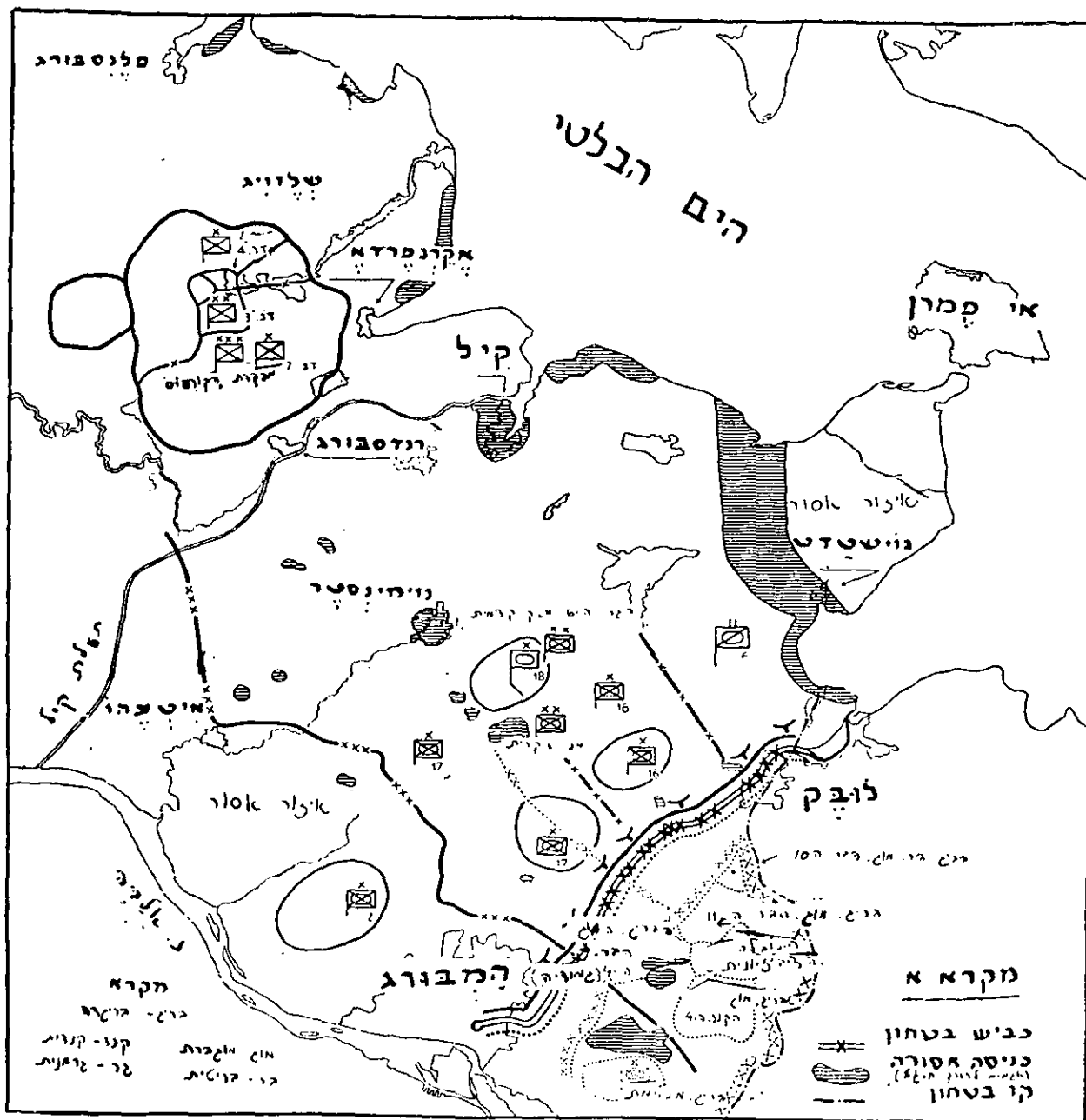
בסיכום, יש להעריך את הכוחות שהשתתפו בפועל, משני הצדדים, בכ-10 חטיבות. המפתיע, לכאורה, הוא כי הכוחות המגויסים היו, לפחות בכללם, חזקים כמעט כשל התוקפים (ועוד יותר — מבחינה מספרית-גרידא: כ-25 אלף חייל דניים וגרמניים).

אמנם, אחדות מהיחידות התוקפות נחשבו, „לצורך-התמרון“, לעוצבות שלמות. את יחס-הכוחות הממשי שבין המגויסים לבין התוקפים בחזית-הגבול במישרין יתכן לראות ביחס של 3 ל-4; שכן הכוחות הדניים (וכן הארטילריה-הקורפוסית של ה„כחולים“) נמצאו בעתודה מרוחקת למדי, מצפון לתעלת-קיל; והחטיבות הגרמניות מנו כנראה פחות גדודים מן הבריטיות.

אך את המסגרת התיאורטית של התרגיל, ושל יחסי-הכוחות בו, אפשר להבין רק כשמביאים בחשבון את תוספת-הנתונים ה„פיקטיבית“ שבו. לפי זו היוו התוקפים קורפוס „כתום“ בן שתי דיביזיות-רובאים ממונעות, שבאגפו השמאלי אובטח ע"י רגימנט-רובאים וגדוד-סיור (פיקטיביים); ובעקבות

בתחבולות-הערמה, ובעזרת גייסות שהובאו בהליקופטרים — הצליחו הבריטים ה"כתור" מים" להשתלט תחילה על אחד ה"גשרים" ואח"כ על נוספים; ומיד לאחר-זאת החלו בסדרת התקפות בלתי-פוסקות לכל רוחבי החזית, בפרצם באותו-זמן לעברים שונים מתוך "ראשי-הגשר" הראשונים הכבושים על ידם.

במשך בוקר יום ה"ע כבר השתלטו התוקפים על 7 נקודות-מעבר על ה"תעלה", ובכמה מקומות התקדמו צפונה. הם הסתייעו בפעילות ה"מקובלת" הנמרצת של כוחות-האוויר שלהם (שהתבטאה בסיוור מוגבל-טוח ובהתקפות-קרקע לסיוע ישיר לגייסות). אך כבר הופיע גם הנשק האטומי. חיל-האוויר הטיל שתי פצצות "טקטיות" — על נוימינסטר, צומת-התחבורה המרכזי שבגזרה, ועל העיירה בוסטר, הסמוכה לה מדרום, בה שוערה מציאותו של מתקן-אספקה חשוב של הדיביזיה הגרמנית. ואילו טיל טקטי קרקע-קרקע (שלפי הטוח — כ-100 ק"מ — יכול היה להיות רק מסוג "קורפורל") "הרס" ע"י פיצוץ בגובה רב, את הגשר של תעלת-קיל שליד רנדסבווג. עם זאת, לא עלה בידי התוקפים לפרוץ את חזית-ההגנה — שהוזה פה ושם אחורה, אך לא נקרעה — ולהבקיע הרחק לתוך עומק גזרת-ההגנה. התברר כי עיקר הדיביזיה הגרמנית נעדר להגנה מלכתחילה

מצב המוצא

הקורפוס נעו, בסמוך, שתי דיביזיות נוספות, (האחת טנקית), שתיהן "פיקטיביות", ובעתודה עוד שתיים ("פיקטיביות" אף הן). דהיינו, שלהלכה תקפו שש דיביזיות, בדירוג עמוק — ואילו עתודות המגינים היו (גם "להלכה") מצומצמות מאוד. גם לפי המונחים הארגוניים שנבחרו לציון הכוחות התוקפים, וגם לפי עצמתם ומבנם, נקל לשער את מי נועדו לייצג. גם ל"ארמית-האוויר" המסייעת של התוקפים נקבע, לפי נתוני-הפתיחה, יתרון מספרי ניכר.

בסה"כ מנו הכוחות שמשני הצדדים בפועל למעלה מ-45 אלף איש וכ-12 אלף כלי-רכב (כולל למעלה מ-300 טנקים).

מהלך התמרון

יום ה"ע

התמרון לא רק היה "חפשי", אלא לצד המגן ה"כחול" — שהועמד במצב "הכן", בשים לב למתיחות המדינית, מאז שעה 1300 ב-20.9.60 — אף לא נאמר לו מתי בדיוק עליו לחכות לפרוץ המלחמה ולהתקפה. בדיעבד, נתרשש הדבר בשעות הבוקר המוקדמות של ה-21 בספטמבר. היות וכביש-הגבול הוכרז כ"תעלה", הותרה חציתו לתוקף רק במקומות מסוימים, "גשרים". חלק מהגשרים "פוצצו" מיד, למניעת מעבר לתוקפים, ואת השאר איבטחו הגרמנים בפלגות-הנדסה וכוחות-סיוור. עלידי התנפלויות-פתע מהירות — וגם תוך שימוש

ביום השני של התמרון (22.9.60) נתברר לצד ה"כתום" כי שגה משגה מבצעי לא-מבוטל (ומאלף מאוד מבחינת הצורך בהכרת מבנה היריב), ביום-הפתיחה (21.9). כאשר הוטלה אז ה"פצצה-הטקטית" השניה על בוסטר, שמדרום לנוימינסטר, היתה ההנחה כי נמצא שם בסיס-האספקה המרכזי של דיביזית-הרגלים-המשוריינים הגרמנית ה-6, אשר היותה את כוח-ההגנה על "תעלת" המבורג-לובק ועל המרחב שבינה לבין תעלת-קיל. והנה, הנחה זו נבעה מאי-התמצאות במבנה החדש של דיביזיות "רמני-השריון" הגרמניות, בהן הועבר עיקר הארגון והאחריות האפסניים מרמת-הדיביזיות לרמת-הבריגדות, ל"גדודים-האפסנאיים" המיוחדים המצויים עתה בכל בריגדה. כתוצאה — מהלומה אטומית זו של התוקפים הפכה בעיקרו-של-דבר למהלומה "על ריק", כלשון הסלנג. ובכך הובלט גם אחד הנימוקים הראשיים להנהגת המבנה החדש: הצורך לפזר את המטרות ה"כדאיות" ולאגץ את היריב להוציא מספר רב-יותר של מטענים אטומיים כ"תשלום" בעד סיכוי לשיתוק מערכו (במקרה זה — מערכו הלוגיסטי) של הצבא הנוקט באורח-ארגון חדש כזה.

במרחק 10–15 ק"מ מ"קורהגבול" בשתי בריגדות של רגלים משוריינים זר-בצד-זו, כשבריגדת-השריון נמצאת בעתודה דיביזיונית, דרום-מזרח לנוימינסטר. בקו-מוצא זה התכונה היא לפתח התנגדות למשך זמן מוגבל; ומשתותקף בכוחות עדיפים — לסגת תוך קרב. ואילו במרחב שבין עמדות ההשהיה השניה והשלישית נתכונה הדיביזיה להפעיל את הבריגדות שלה לפי אורח ה"הגנה-הניידת", תוך שימוש מלא באפשרויותיו של מבנה-העוצבות החדש. יש לזכור שהכוחות הגרמניים המגינים הותאמו במיוחד — גם לפי מבנם וצידום (יחידות של רגלים-משוריינים בנושאי-גייסות משוריינים, ויחידות טנקים, מאוגדות בבריגדות בעלות "דגש" שונה לרגלים או לשריון) וגם ע"י אימונם — לקרבות-השהיה גיידים במצבי "חזית-רחבה" (כאן 20–30 ק"מ, לפחות, לחטיבה), תוך נסיגה הדרגית, המכוונת בראש-וראשונה ל"רנח-זמן". נקל להבין כי קביעת "תקנים" כה גבוהים, בהשוואה לכל הנסיונות של מלחמות "סדירות" באירופה בעבר, של כברות-חזית לחטיבה ולדיביזיה, נובעת בראש-וראשונה לא ממיעוט הכוחות המצויים (שהוא בעיה בפני-עצמה אצל צבאות-נאט"ו) כי אם מהמציאות הטקטית של התקופה ה"גרעינית", המצוה על פיזור, לשני גילוייו גם-יחד: דלילות המערכים — ורווחים גדולים בין עוצבות ויחידות.

במחציתו השניה של יום 21.9 לחצו התוקפים קשה על נקודות-ה"תפר" שבין שתי הבריגדות הגרמניות — וכן השיגו התקדמות נוספת ידועה גם במזרח ובמערב. בשעה 14.00 שוגר טיל

קרקע-קרקע, נושא מטען-אטומי בן 2 קילו-טון, אל מוצב-הפיקוד הדיביזיוני (מוסוה ביער) של המגינים — אך החטיא את המ-טרה ב-2 ק"מ וגרם רק אבידות מעטות. לפי הטוח (20–25 ק"מ) יכול היה זה להיות טיל מסוג "יוחנן-הישר". ממהלך הדברים ביום-התרגיל הראשון נראה כי בתפעול נשק-אטומי "טקטי" היה כדי להשפיע במידה מסוימת על מהלכו זה, אך לא כדי להכריע בו (על כל פנים — בתנאי-תרגיל, בהם נעדר למעשה הזעזוע הנפשי הנגרם על ידי נשק זה).

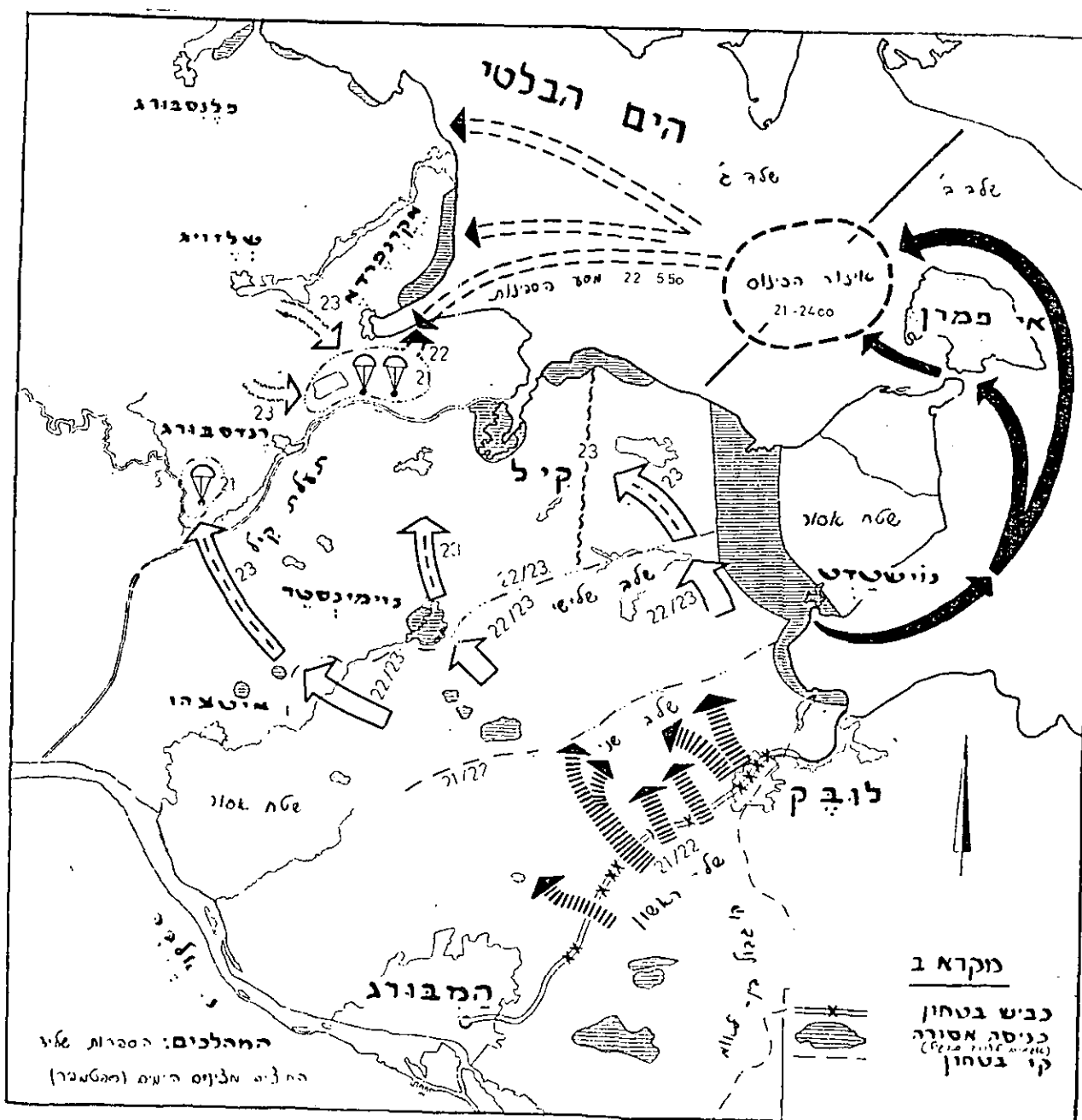
המבצע המוצנח

כבר בבוקר-המתקפה, בדבבד עם הפעור-לות של גייסות-הקרקע, הוטלו למעלה מאלף צנחנים בריטיים וצידום (רכב-קל, כלי-נשק כבדים, ובראש-וראשונה כלים נ"ט, תח-מוש ומזון — שהיו מוטענים על גבי 44 משטחי-הצנחה, מספר שיא בכל התרגילים שעד כה). גדוד אחד צנח בשלוביג הגרמנית, מעבר צפון לתעלת-קיל, וקרוב-יחסית אליה ולא-הרחק ממי הים הבלטי, המהווה במקום זה לשוניים צרה וארוכה, מעין פיורד ("נוסח מפרץ-אילת"). תפקידו העיקרי, וזה של הגדוד שלידי, שצנח קצת מערבה היה למנוע תגבורות גרמניות ודניות

הנעות דרומה כדי לחזק את הגנת תעלת-קיל מלהגיע אליה. לתכלית זו היה על בריגדת-הצנחנים להוות, בסופו של דבר, מעין מתחם "חצי-נייד" הערוך להגנה-היקפית, אשר ייתקע כעצם ב"גרון-הנשימה" הרגיש של מערך-ההגנה שעל תעלת-קיל. תפקיד זה הצריך, כמובן, אפשרות של התחברות, בדרך זו או אחרת, של כוחות נוספים אל מקימי "מתחם" או "ראש-גשר" אוירי זה (על כך — עוד ידובר באחד הפרקים הבאים של הסקירה).

"צניחת-שיבוש" נוספת, ע"י פלגה לא גדולה, בוצעה גם צפונית לנהר איידר, במערבו של עומק-הגזרה. גדוד אחר (לצורך התמרון — "חטיבה מוטסת") הוטל לתוך מרכז-יוטלנד (יש לשער — בסביבת מרכז נתיבי-התחבורה אשר שם, ממנו מסתעפים מסה"ב והכביש הראשיים אל האי הגדול בו שוכנת קופנהגן הבירה) על-מנת להלחם שם — לפחות "להלכה" — בדיביזיה הדנית ה-10, ולשבש את התפרסותה ותנועותיה (דיביזיה, שלא נכללה בפועל במערך-הכוחות ה"כחול" הפעיל — אך היתה בגדר של תגבורת-כוח לו). לצד יחידות הבריגדה ה-16 צנחו גם צנחני הרגימנט ה-21 של "שירות-האוויר-המיוחד", שהועסקו במיוחד בחבלת רשת-התחבורה של "המדינה-הכחולה". משנגענו בכך — יצוין כי במסגרת הכוחות ה"כתומים" פעלה גם יחידה טריטוריאליה של "שירות-האוויר-המיוחד" (רג. 21); ואילו אנשי רג. 23 של "השירות" נטלו על עצמם ביצוע משימות סודיות ו"הרפי-תקניות" לטובת "המדינה הכחולה".

שלבים ומהלכים

שתי תופעות טקטיות מענינות בלטו עם מוצאי יום 21.9. בקטע המרכזי-המזרחי של הגזרה, ב"מישור-האגמים", העמיקו הבריטים את חדירתם — במידה רבה תודות לכך שהדיביזיה הגרמנית הניחה כי אזור זה כה נוח לחסימה עד שאין לחשוש לו במיוחד. בקצה-המערב נמצאו יחידות הבריגדה הקנדית בהתקדמות על-פני שטח-ערבה מובהק — ובכ"ז נתקשה סיור-האוויר של המגינים לאמוד את עצמתן.

מענין הוא כי בידי מערך-הכוחות הדני המגויס, כולל יחידות "משמר-הארץ" המקומיות, לא עלה למנוע את החבלנים מלמלא משימותיהם; ולא זו בלבד, אלא שהללו הצליחו אפילו "למשוך" תעודות סודיות-ביותר ממפקדה של בריגדה דנית! ההצנחה העיקרית נתבצעה (עם חציית "קו-הגבול" בדרום ע"י הגייסות-ה"כתומים") באזור גטורף שמצפון לתעלת-קיל. בשני גלים הוטלו שם עיקרה של בריגדה-הצנחנים העצמאית ה-16 הבריטית וציודה, משלושים מטוסי-תובלה גדולים ארבעה מנועיים. על אף הרוח, שמהירותה הגיעה ל-9 מטר לשנייה, ביצעו היחידות המובחרות את הצניחה בדיוק מעולה. בדוחק עברו 30 דקה — והיחידות שהונחתו, עם ירכון ונשקן, היו כבר ערוכות להגנה. המבחן הטכני עבר בהצלחה גמורה. תוצאת המבחן האופרטיבי היתה תלויה מעתה במשחק הגומלין של שלושת הכוחות: המוצנח, המושט והיבשתי.

הנחיתה המושטת. יום ע + 1

עם שחרו של יום הע + 1 (22.9.60) בוצעה ע"י הצד-התוקף פעולה אשר הונח לגביה מראש כי הצלחתה או כשלונה יקבעו בהרבה את מהלכה של ה"מלחמה" בגזרה זו. המשימה האופרטיבית העיקרית שהוטלה מלכתחילה על ה"צד הכתום" היתה לחדור עד ל"תעלת-שני-הימים" (תעלת-קיל), להקים "ראשי-גשר" מעבר לה — ואח"כ להבקיע, באמצעות עוצבות-שריון שתועברנה אל מעבר לתעלה, אל חוף עומקה של יוטלנד, בדרך אל מיצרי-הים הטבעיים (קטגאט, סקאגראק והבלטים), אותם מיצריים המהווים את המוצא מהים-הבלטי אל הים-הצפוני ומרחבי האוקינוס, ואשר קשה הרבה יותר לסתמם — למשל, ע"י הפצצה גרעינית — למעבר צוללות מאשר את תעלת-קיל המלאכותית והצרה. לשם הצלחת משימה זו, היה חיוני לעצב ולחזק בהקדם את "המתחם" המוקם מצפון לתעלה ע"י הצנחנים במגמה הכפולה: הן ל"המנעת" התגבורות והן ללחץ ישיר מעורף על מערך-ההגנה של התעלה.

יתכן מאוד שהיו שיקולים מבצעיים ממשיים לכך שתגבור מתחם-מתהווה זה בעורף היריב בוצע הפעם לא ע"י כוחות מוטטים נוספים. אולי חסרו התנאים להקמת "ראש-גשר אוירי"

(*) בשל הענין הרב שבתיאורו המלא של התרגיל-המושט — אשר הגו מפורט מכדי שאפשר יהיה לתמו במסגרת סקירה זו — יתפרסם הוא לחוד, באחת החוברות הקרובות של "מערכות". — המער.

אמתי — דהיינו, לא היתה אפשרות להבטיח שדה-תעופה מתאים. אך ניתן יותר לשער כי לא נעדר כאן גם החשבון ה"תרגילי", השאיפה לתמרון "טריפיבי". על כל פנים התפקיד הוטל על הצות האמפיבי: משחתות גרמניות, לליווי הנחתות ולמתן אש-מסייעת לנחתים — וגדוד-מושט-מוגבר בריטי (גדוד-רגלים מובחר) בצירוף יחידות-משנה מ"רגימנט-מוצנח-קל" של הארטילריה-המלכותית, החמושות בהוביצר-המעמס החדש בן 105 מ"מ — מגדוד-שריון של טנקי "צנטוריון" בני 50 טון (9 טנקים) — ומיחידת-הנדסה. הנחיתה, שנתבצעה מהנחתות בסירות-סער וברכב-מנועי אמפיבי (dukwa) קיבלה חיפוי גם מתותחי המשחתות וגם מטייסות מפציצי-קרוב — וכן ממטילי-הרקטות הרב-קניים שעל כלי-השיט הקטנים יותר (*).

מבחינה טכנית הוכרזה הנחיתה כמוצלחת (אם גם לא בכל התנהלה בתנאים מציאותיים ממש; כך, למשל, לא נשמר ה"ריווח האטומי" בין הספינות בשעת מסע ההתקרבות והעליה בחוף). משהתחילו התקפות-הנגד של אוירת הצד ה"כחול" על הכוח-המושט, צוין כושרם של הטייסים הדניים אשר נראו ממש כנוגעים בתרני הספינות המותקפות.

ברם, לנוכח המשך התקדמות הכתומים" במשך ה-22.9, לא יכלה עתודת הצד ה"כחול" לשקוט לגמרי על שמריה — אף כי הנחיתות המוצנחת והמושטת הכבידו עליה את היציאה לאזור הנחית — ולפחות הארטילריה-הקורפוסית, שנמצאה עם הדיביזיה הדנית בעתודה, הועברה עתה דרומה, על-פני גשר זמני שהוקם (פיקטיבית) על תעלת-קיל ליד רנדסבורג (בה "נהרס" כזכור גשר-הקבע ע"י טיל קרקע-קרקע). בינתיים נמשכה — תחת לחץ ה"כתומים", המתבלט מדי פעם בקטעי חזית שונים — הנסיגה ההדרגתית צפונה לעבר תעלת-קיל.

הכלי הנ"ט הגדודי "מובאט" שזה רק הוצנח, על רכבו

צנטוריון עולה מהנחתת לחוף.

התקדמות הקנדים במערב, ביום-התרגיל הרא-
שון, שה"כחולים" לא ידעו לעמוד על עצמתה,
התנקמה בהם עתה. בריגדת-השריון ה"כחולה"
הועברה עתה, לשם סיכול המשבר המסתמן,
במסע-יום, מהכנף השמאלי של הדיביזיה לכנף-
הימין שלה. המעניין הוא כי על אף יתרון
היריב באויר, עלה בידי ה"כחולים" לבצע מסע
זה. אך עתה בא לחץ מוגבר בקטע המרכזי-
מזרחי, כלפי צומת-הדרכים העיקרי שבין "שתי
התעלות", נוימינסטר — היעד הטבעי העיקרי
לתוקפים, ו"פקעת-העצבים" הרגישה של ההגנה.
מבקע ה"כתומים" שכוון לכאן נהדף תחילה
דרומה, לעבר ברמשטט; אך הללו זכו בהישג
חלקי בכוחות נישאים-בהליקופטרים, בלכדם גשר
חשוב.

"מירוץ הדדי עם הזמן": מה יושג קודם — כיתור המוצנחים
וחיסולם או פריצה עד לתעלה?

יום ע + 2

סכנה זו לכוח-המוצנח — ולתגבורת המושטת שניסתה
עתה להצטרף אליו — המריצה, כמובן, את מאמצי הדיביזיה
הבריטית לפרוץ אל התעלה — ומאידך-גיסא את עקשנותה
של ההתנגדות הגרמנית. וכך באו הישגים — במקביל —
משני הצדדים. ב-23.9 עלה בידי הדיביזיה הגרמנית —
שפעלה באורח ה"הגנה-הניידת" — וביחוד בידי יחידות-
השריון שלה, לבלום את התקדמות היריב באזור נוימינסטר,
בנצלם את תנאי האזור שאינם נוחים להתקפת. עליידי כך
אובטחו לע"ע הגישות הישירות מדרום-מערב אל העיר קיל
ונמלה.

אך ה"כתומים" ביצעו תנועת-עקיפה עמוקה ממערב —
כנראה על יסוד ההתקדמות הקנדית (ביומיים הקדומים)
וקרבו עתה אל "תעלת-שני-הימים" מדרום, ליד רנדסבורג —
אם כי רק בפלגות לא-גדולות, שעדיין לא נראה גם סיכוי
להגבירן בהקדם מתוך עומק המערך-התוקף. אכן, לסיום
היום השלישי של התמרון כבר עמד שריון בריטי במרחק
3-4 קילומטר בלבד מתעלת-קיל — אשר על גדותיה-ממש
הספיק אז להגיע גדוד-רגלים בריטי, שהוחש לשם בהליקופ-
טרים. ובזמן, בקצה-המזרח, קרבו כבר הבריטים אל הפר-
טים שמדרום-מזרח לקיל — אם כי ג"כ בפלגות חלשות
עדיין.

במצב זה פתחה, בבוקרו של 23.9, הדיביזיה הדנית בהתקפה
מכרעת, בשתי בריגדות-מונעות, נגד "ראש-האוויר" ו"ראש-
החוף" שמצפון לתעלה — ובו בזמן תקפום גם כוחות-האוויר.
כן הופעלו נגדם ארבע הנחתות של מטעני-נפץ אטומיים.
שני ה"ראשים" קיבלו בכ"ז בינתיים אספקה נוספת בדרך-
האוויר. עד לסיום התרגיל נמוע מן ה"ראשים" להתחבר —
אך הם טרם הושמדו.

לפי המצב שנסתכם למוצאי 23.9 קרבו ה"כתומים" אל
התעלה במערב ובמזרח — אך טרם נסתמן אצלם ריכוז

עתה החל לראשונה הצד ה"כחול" להפעיל מטעני-נפץ אטו-
מיים-טקטיים. שניים מהם כוונו נגד עורקי-העורף שבעומק
ה"כתומים" (מדרום לקרהגבול); ובשל עדיפות-האוויר של
ה"כתומים", מצד אחד, והטוח מאידך גיסא, יש להניח
כי שוגרו באמצעות טילי "קורפורל". שני האחרים נורו
(ודאי ע"י "יוחנן הישר") על ריכוזי-הבקעה של ה"כתומים",
שניסו עתה ללפות את נוימינסטר ממזרח: צפון-מזרחית
מזגברג וממזרח לאגס-וארדר הגדול. ואילו ה"כתומים" הפעילו
עתה טיל קרקע-קרקע אטומי נגד יחידות-שריון "כחולות"
בקטע בו נבלמה התקדמותם (צפונית לברמשטט). הרי שעתה
הפך הנשק האטומי שבתמרון מנשק המנעה גם לנשק-הדברה
ופריצה.

*

ברור שבהתפתחות הפעולות שתוארה כאן קבע לא-מעט אופן
תפעולו של השריון. תנאי הגזרה (הצורך בחציית "תעלת"
המבורג-לובק) גזרו מלכתחילה על השריון הבריטי (המחולק
חמילא, לפי מבנהו, בין חטיבות-רגלים מוגברות) פיצול
ניכר; והדבר החל להיות מורגש עם הנסיונות להבקיע בעד
המערך הגרמני (אף שהיה זה מערך "רווח" למדי), במנעו
מכות-אגרוף מרוכזות ובהכבידו — וזה העיקר — על איגופי-
פריצה עמוקים דרך הרוחים שבמערך-ההגנה הנסוג. מבנה
העוצבות של הצד הגרמני איפשר אמנם תפעול מרוכז של
חטיבת-טנקים — אך נראה כי ההכרח לתמוך בגדודי-רגלים
ע"י הקצאת טנקים, צימק אפשרות זו ושמר על שיווי-המשקל
האופרטיבי בין שני הצדדים; וביחוד — במצב של לחץ על
העורף מצד הכוחות המוצנחים. אך, כאמור, פריצה בריטית —
נמנעה לעת-עתה.

*

מה נתרשש בינתיים בצפון? בפרק-הזמן המקביל עלה בידי
הכוחות הדניים למנוע בעד התחברות בין היחידות המוצנחות
לבין הכוח-המושט, ואף הצליחו לדחוק את הצנחנים, תוך
קרבות גמרצים, דרום-מזרחה, לעבר תעלת-קיל; והדיביזיה
הדנית ה-3 החלה סוגרת עליהם. מעתה התפתח בבירור

הנוסף לכך, עלול הוא להימצא פרקייזמן ניכרים אף מחוץ לטווח של אמצעי-סיוע תלולי-מסלול, המצויים בצבאות רבים בדרג החטיבתי. אל נא נשכח כי אופיני במיוחד ליחידות הרגלים-המשוריינים שהן פועלות בעומק שטחי האויב, בהם רב כמובן הנעלם מהידוע-מראש. במקומות כאלה תימצאנה עתודות-הטנקים של האויב; ומסיבה זאת יהיה גדוד הרגלים-המשוריינים, עם המערך הנ"ט הלכוי שלו, טרף נוח ביותר לכל פלוגת טנקים שתופעל נגדו. נוהל-הקרב האור-פני ללוחמת הרגלים-המשוריינים מצטיין בקיצורו; והעיקרון הנכון המכון אותו הוא מהירות בכניסה-ללחימה — על חשבון הכנות מנהלתיות, טכניות וטקטיות יסודיות וממור-שכות. עקרון פעולה זה מחייב דוקא להגביר את הרגלים-המשוריינים באמצעי-לחימה אורגניים רבי-עצמה — אשר יהוו פיצוי לאותם תנאי לחץ-הזמן שבהם נתונים בדרך כלל גדודי רגלים-משוריינים בהימצאם במצבי קרב. מנסיון הצבאות — ואף מנסיונו הקצר של „מלחמת קדש" — למדים אנו, כי הימצאות יסוד-מה של טנקים בגדודי רגלים-משוריינים היתה לה תכופות השפעה הרסנית על רוח יחידות האויב.

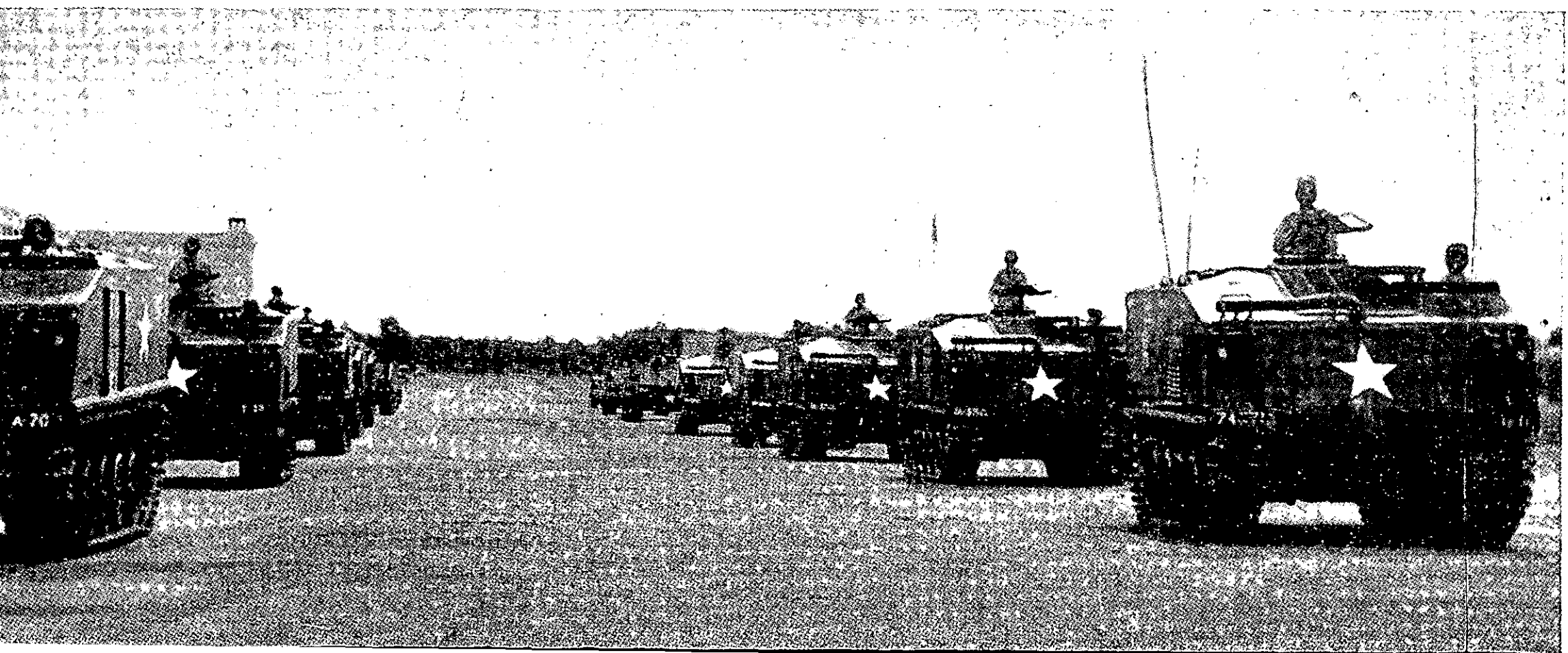
גם במוצבי-הגנה, או בבסיסים מוצקים, תהיה התארגנות הרגלים-המשוריינים לרוב התארגנות חפוזה, תוך מגע עם האויב ובמצבים של אפשרות כי המוצבים או הבסיסים המוצקים יישטפו ע"י שריון אויב. האופיני למצבים כאלה הוא שגדודי הטנקים נמצאים בעתודה בעומק או בתנועות-תמרון באגפים או כ„מלקחיים" המכוונים כלפי עיקר כוחות-השריון של האויב. לכן, באין אפשרות להיעזר בטנקים מגדודים אלה, אין להעלות על הדעת שהרגלים-המשוריינים יוכלו לבצע את המשימות שצורת-לחימה זו מכתובה להם מבלי שיוגברו באמצעים נ"ט. לנוכח הבעיות המאפיינות את לוחמת גדודי הרגלים-המשוריינים מתבקשת המסקנה כי הצבאות יצטרכו, ברובם, להגביר במידה רבה את המערך

הנ"ט של גדוד כזה; ומאחר שהמסיבות ממילא גורמות לכך, אין-תימה כי בתפעולם הטקטי והמעשי של צבאות כה רבים מפותח מאוד בכוחות-השריון שלהם הנוהג המכונה: „שיתוף-פעולה שריוני"; והוא מתבטא בעיקר בתגבור גדודי רגלים-משוריינים ע"י יסוד מסוים של טנקים.

האמת היא, כי כיום, ברוב הצבאות וברוב המצבים, אין מטילים משימת-קרב ניכרת על גדודי רגלים-משוריינים מבלי להגבירם בטנקים. אבל אם נבחן כיצד, ובאיזו מידה, מגיעים שם הטנקים אל גדודי הרגלים-המשוריינים — נראה שהדרך היא ארוכה, מלאה מכשולים וקשיים וגורמת לכך שלרוב אין הטנקים מגיעים למקום בזמן המתאים ובתנאים טכניים ומנהלתיים שיאפשרו הפעלתם הממושכת במסגרת גדודים אלה. במידה שסיכומי דו"חים וסקירות מתפרסמים ודיוני העתונות הצבאית מאפשרים לעמוד על הסיבות לתור-פעה זו — הרי הדבר קורה, בדרך כלל לא באשמת מפקדי יחידות הטנקים. התקלות נובעות לרוב מכך שהטנקים מועברים אל גדודי הרגלים-המשוריינים תוך לחץ זמן, או תוך-כדי קרב; כי הרי כל זמן שטרם הוחלט, במיוחד, על הקצאת מספר טנקים מסוים לתגבור יחידת הרגלים-המשוריינים, מקוים העיקרון של ריכוז הטנקים כאגדוף אחד, והוא גורם לשאיפה מתמדת לאגד שוב את הטנקים, לאחר כל משימת-תגבור זמנית, ב„יחידות-האם" שלהם, בכל הזדמנות שהדבר נראה אפשרי. אלא שריכוז זה של הטנקים מבוצע לפעמים על חשבון כושר-הקרב של גדודי הרגלים-המשוריינים — וביחוד כשהללו נמצאים במצבי תנועה בעומק או בלחימה המקובלת, זאת שבה הרגלים-המשוריינים „צריכים לדעת להסתדר" בלי טנקים.

ואז, כאשר מתקבלות ידיעות על הופעת טנקי אויב בשטח, או כאשר גדודי הרגלים-המשוריינים יוצרים את המגע עם האויב, מתברר מיד, שבלי סיוע טנקים יגדלו בהרבה קשיי הלחימה. יחידת הרגלים-המשוריינים דורשת אז לרוב

להם נועדת ההגברה — רגלים-משוריינים במסעם.

המגבירים

חימושם של הצבאות השונים יכולים להיות תותחים-ללא-רתע (כ-106 האמריקני) או תותחים נ"ט "מסורתיים", (כגון, למשל, התותח בן 17 הליטראות הבריטי המקובל, או דומיו). האיגוד הקבוע של רגלים-משוריינים וטנקים — יש בו, לפי הצעות אלו, כדי להביא לידי היכרות-הדדית יסודית יותר בין השניים; האימונים המשותפים ביניהם יביאו ליחס של אמון-הדדי ולמציאת "שפה משותפת", שהם חיוניים כל-כך בתנאי הקרב החדשים; והם יאפשרו ביצוע הכנות מנהלתיות וטכניות יסודיות ומאורגנות-מראש — עוד לפני הכניסה לקרב. כמובן, המציעים דואגים רובם לציין, כי כל הנאמר לעיל אינו נוגד את יכולת השריון להגשים את משימתו תוך איגוד מרחיק-לכת של הכוחות המשוריינים בקרב; והם טוענים, כי כונתן היחידה של הצעות אלו היא להביא לידי כך שהצירוף בין הרגלים-המשוריינים לבין יסוד הטנקים, החיוני כל כך בשבילם בכל מצבי הקרב, יבוצע בתנאים נאותים ותכליתיים ביותר.

בסיכום, ניתן לומר כי הנמקות אלו, לפיהן יש להגביר את הרגלים-המשוריינים בטנקים בעוד מועד — לקראת הקרב ולא במהלכו — כבדות-משקל הן, ולא מפליא הדבר כי מגמה זו כובשת לה מקום באותם הצבאות המתכוננים באופן תכליתי לקראת מבחני-קרבנות עתידים.

לתגברה בטנקים — ודבר זה מביא לידי פקודה (נניח — ברמה חטיבתית) לגדודי הטנקים שעליהם לתגבר מידית, נאמר בפלוגה או בשתי מחלקות טנקים, את הגדוד "x" של רגלים-משוריינים, הנמצא אי-שם בנקודה זו וזו.

המצב שתואר לעיל מביא, איפוא, בדרך הטבע, לידי "טיולי טנקים" מגדודי טנקים אל גדודי רגלים-משוריינים, ומאלה חזרה. הדבר גורם לתקלות טכניות רבות, לבזבוז ליטרים רבים-רבים של דלק (שכרגיל הנו גכס יקר בתנאי לחימה, או אף בתמרון), לחיפוש יחידות בשטח ולתנועות סרק; הוא מצריך תיאומים רבים לקליטת יחידות הטנקים במסגרת המבצעית של היחידה המתוגברת ולהחזרתם ליחידות-האם — דבר אשר הנסיונות הנ"ל מוכיחים, כי אפילו בתנאי תרגילים (וביחוד בשטחים בעלי אופי מדברי, או מדברי-למחצה) נגמר בתקלות שונות.

אין תימה, כי בכמה צבאות (מהם בינוניים ומהם קטנים) נשמעת בזמן האחרון הדעה כי מוטב גם להם להנהיג את תגבור מבנה הרגלים-המשוריינים ביסוד מסוים של טנקים שיהיה אורגני וקבוע בגדודים אלה. ההצעות המעשיות הן שונות. לפי אחדות מהן, למשל, צריך שיסוד-קבע כזה של טנקים יכלול משישה עד שמונה טנקים, אשר יאוגדו כפלוגה בת שתי מחלקות, בצירוף אמצעים נ"ט אחרים — אשר לפי